

ספטמבר 2023
אלול תשפ"ג

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי הצומח, תחום פרחים

אדמונית – הנחיות לעונת הסתיו

יחיאל שטיינמץ ואיר נשרי, שה"מ

הקדמה

עלון מספר 32 הוא העלון האחרון, שאותו אני עורך ובו אני מעלה על הכתב את ההנחיות לעונה לגידול האדמונית. בשל חיבתי הגדולה לענף זה, שאותו אני מלווה מ'שחר נעוריו' ועד היום, והודות לשותפות לדרך עם חברי יאיר נשרי - דאגנו לכתוב ולפרסם הנחיות לעונה בכל אחד מ-ל"ב העלוניים שפורסמו עד כה. גידול האדמונית מלווה אותי מתחילת שנותיו ברמת הגולן, בגליל, ביהודה ובשומרון, ועד לאחריתו - בנגב ובערבה. הייתה לי זכות גדולה ללמוד וללמד, לחקור ולכתוב, ללוות, להוביל סיורים וימי עיון, ובעיקר בעיקר - ללמד חקלאים רבים את רזי הגידול. לרשות כל מגדל בהווה ובעתיד עומדות הנחיות הגידול, המפורסמות באתר משרד החקלאות, ויותר מכך - מדריכי שה"מ, אשר למדו את הגידול על בוריו וילוו את המגדלים בנאמנות ובמקצועיות.

כללי

אנו נמצאים בפתחה של עונה חדשה. המגדלים בשינוע סיימו להכניס את הדליים למקורים. אלו יצאו להפרחה בחממות בסתיו המאוחר. אדמונית השתולה בקרקע נמצאת בשלבי התייבשות הנוף, והדבר היחיד שאולי מעסיק את המגדלים עתה זה ניקיון השטחים מעשבים. חורף תשפ"ג היה חם מהרגיל, מכסות הצינון היו נמוכות מאוד, וכמובן גם שעות הקור, ובכל זאת, נקטפו פרחים רבים באיכות טובה. האם המעקב אחר מדדי הקור כל השנים היה מיותר? לאל הפתרונים. מזה זמן רב שלא נערך כינוס פרונטלי, ואנו מקווים כי בקרוב יתקיים הכנס השנתי המסורתי.

אדמונית בקרקע

לקראת קמילת הנוף, ובמיוחד לאחריה, יש להפחית את מנת ההשקיה, אך עדיין חשוב לשמור על לחות הקרקע, כדי לשמור על חיוניות הכתר. כמו כן, יש להפסיק את הדישון. מומלץ לנצל תקופה זו לטיפול בצנרת ההשקיה. יש להדביר עשבים או לעשב בחלקות המשובשות בעשבייה. כדאי לערוך מעת לעת בדיקה מדגמית של הכתרים לנוכחות מחלות ומזיקים מתחת לפני הקרקע. ניתן לכסח את הנוף מיד לאחר קמילתו המוחלטת, אך עדיף לדחות זאת עד לאחר הימים החמים. הנוף מוריד

את טמפרטורת הקרקע ומונע מהעשבייה, הנמצאת תחתיו, לצוץ. בנוסף, מסמן לנו השלף את מיקום הכתרים, מה שמסייע מאוד במתן הטיפול ההורמונלי בחודש פברואר.

בתחילת החורף רצוי לטפל במונעי נביטת עשבים. החומרים המקובלים לשימוש באדמונית הם: גול/גליגן, לינורקס, סטומפ, גולטיקס ורונסטאר. במהלך השנים האחרונות למדנו כי גם התכשיר אליון לא פגע באדמונית.

שימו לב! אנו נתקלים בלא מעט מקרים של נזק לחלקות, הנובע משימוש שגוי בקוטלי עשבים, ובעיקר במונעי נביטה. יש להקפיד על מינון ועל ריכוז נכונים, בהתאם לנפח התרסיס, ועל ריסוס רק לפני גשם ודאי. כמו כן, יש להיזהר בשימוש בלינורקס - אין לרסס לינורקס על צמחים רכים ולא בטמפרטורות חמות.

צילום של מספר מבקרים בחממה בה מגדלים אדמוניתאדמונית בשינוע בנגב

ביקור בחממת האדמונית במשק יונש בפארן

בשנים האחרונות אנו מתמקדים בהכנסת זנים נוספים ובבחינת טיפולי צינון לקיץ. ניסויים בנושא טמפרטורות האחסון נבחנו במו"פ דרום בעבר, ופרוטוקול הקירור כבר מוכר למגדלים. הזנים החדשים המתאימים לגידול בנגב, הם 'קומנד פרמורמנס' ו'אנג'ל צ'יקס'. נראה שהזן 'קומנד פרמורמנס' יחליף את הזן 'הנרי בוקסטוק', המתאפיין בקמילת גבעולים, בקשיים בחיי המדף ובמחיר פחות טוב. הזן המקדים 'קוראל סנסט' רגיש מאוד למחלות כתר ובעל פחות משמעותי, וגם הוא יוחלף, כנראה. בעונה הקודמת בחנו טיפולי צינון בקיץ באמצעות המתזות, רשתות צל שונות וצביעת דליים בלבן. חוץ מההוכחה לכך שלצביעת הדליים יש השפעה ניכרת על הורדת טמפרטורת הדלי, לא קיבלנו תוצאות שקידמו אותנו באופן ממשי. בקיץ הנוכחי ביצענו בחינה נוספת אך שונה, ונמתין לתוצאותיה בסוף החורף (לגיליון זה מצורף דו"ח הניסוי).

להערכתנו, בשנים הקרובות יהיה עלינו לבחון דרכים לשמירה על איכות חומר הריבוי, כיוון שאנו מאבדים זנים בעלי פוטנציאל טוב בגלל ריקבון הכתר בשכיחות גבוהה.

תקופת הקטיפה בנגב בחודשים ינואר עד מרס היא תקופה טובה ליצוא ולשוק המקומי, אך בהחלט ניתן להבחין בשנים מסוימות בהבדל שבין שיווק בינואר (פחות טוב) לשיווק בפברואר-מרס, ולכן מומלץ לנסות לדחות את המועד המוקדם של הוצאת הדליים מהקירור לתחילת חודש דצמבר ולכוון את מועדי הקטיפה לחודשים פברואר-מרס.

בתקופת הקיץ, ובמיוחד עם קמילת הנוף, נחשף הדלי לשמש ומתחמם. כדי להפחית את הטמפרטורה, ניתן לנקוט בדרכים אחדות, כמו העלאת רמת ההצללה (בעבר המלצנו להגיע לרמת הצללה נמוכה, אך למדנו שנכון יותר להעלות את אחוז הצל עם תחילת התייבשות העלווה), צביעת

הדלי בלבן ופרישת רשת אלומינט על הדליים. עם קמילת הנוף, חשוב להמשיך להשקות את המצע ולרווח את תדירות ההשקיה בהתאם, כדי לשמור על לחות נאותה ולאפשר לעיניים להמשיך להתפתח. כמו כן, יש להפסיק לדשן. עודף מים יגרום לריקבון של הכתר.

מערכת טפטוף, המכסה את כל פני השטח של הדלי ומועברת איתו גם למקרר

הכנסת הדליים לקירור – לאור הקמילה המוקדמת של הנוף בנגב, ובהתאם לזנים השונים, אנו מכניסים את הדליים למקררים כבר בתחילת חודש יולי, אם כי משתדלים לדחות זאת לסופו של החודש. ממשק הקירור, שנמצא מתאים לזנים 'הנרי בוקסטוק' ו'קורל סן סט', הוא 15-20 יום בטמפרטורה של 15 מ"צ, עד שישים יום בטמפרטורה של 10-8 מ"צ, ואח"כ 45 ימים ב-2 מ"צ; וזמן קצר לפני ההוצאה מהקירור מעלים שוב את הטמפרטורה. משטר הקירור הנחוץ לזנים אפילים נותר בעינו - 60 יום בטמפרטורה של 2 מ"צ.

התקופה שלפני הקירור ב-2 מ"צ והתקופה שלאחר הקירור ב-2 מ"צ - ייקבעו לפי מצב קמילת הנוף, לפי מועד ההכנסה לקירור, לפי תאריך ההוצאה הרצוי, וכן לפי מצב הכתרים במקרר בתום תקופת הקירור ב-2 מ"צ. יש לתכנן את תהליך הקירור על פי תאריכי הקטיפה הרצויים: מגדלים המעוניינים

בפרישת תקופת הקטיפה, יתכננו הכנסה מדורגת לקירור, בהתאם לזנים שברשותם. לפני הכנסת הדליים יש לבדוק את רטיבות המצע - המצע צריך להיות בעל לחות גבוהה, אך לא רטוב. הזן 'קוראל סנסט' רגיש יותר לריקבון בקירור, ולכן יוכנס לקירור בלחות נמוכה יותר.

בטרם ההכנסה לקירור יש לגזום את הנוף היבש עד לפני המצע ולרסס במרפאן את הגדמים. למניעת מחלות בכתר, מומלץ להגמיא חומרים נגד מחלות, כמו רובראל וריזולקס. בכתרים שבהם לא נצפתה מחלה, ניתן להגמיא ב- TOG6 בלבד או בתמיסת מרפאן (מומלץ לעיין בהמלצות המופיעות בחוברת "פגעי פרחים בישראל", 2015, בהוצאת שה"מ).

מבחינת קליטת חומר ריבוי חדש בחורף, מועד השתילה המומלץ הוא חודש דצמבר. אם השתילים מגיעים למשק מוקדם יותר, מומלץ להשאירם בקירור לתקופה של עד כחודש. מועד הגעת חומר הריבוי למשק יילקח בחשבון במכלול ההחלטות הקשורות לתכנון הטיפול בכתרים והשתילה (למשל משך שהייה בקירור לפני שתילה).

לאחר הקירור יועברו הדליים לבית רשת עם שתי רשתות צל: 30% צל למעלה, ורשת ברד למטה. הרשת העליונה תוסר לקראת סוף דצמבר.

שיטת השינוע שפותחה לאזור הנגב, נמצאה מתאימה גם ליתר האזורים בארץ, אך כל שימוש בה מחייב את התאמתה לאזור הגיאוגרפי מבחינת מועדי ההכנסה וההוצאה מהקירור, לפי משך הזמן הנדרש מהוצאת הדליים מהקירור, מועד הקטיפה וסוג בית הגידול (בית רשת, מנהרה עבירה או חממה).

הגנת הצומח

ריזוקטוניה - פטרייה זו היא הגורם המרכזי לריקבון בכתרים. בעבר השתמשנו רבות בתכשיר ריזולקס, אך הוא הוצא מהשימוש. תכשירים אחרים, המקובלים להדברת ריזוקטוניה, מבוססים

על החומר אזוקסיסטרובין - עמיסטאר ותחליפיו. לצערנו, תכשירים אלו במבחן התוצאה פחות יעילים, ולכן התחלנו לבחון שימוש בתכשירים 'סיגנוס' ('בליס') וסוויץ, שהם תכשירים סיסטמיים ובעלי מסיסות גבוהה, מה שמטיב עם הגידול במצע. יתרון נוסף של התכשירים הללו מתבטא בהיותם פועלים גם על מגוון נרחב של פטריות.

בוטריטיס – מלבד התכשירים המקובלים, התחלנו בבדיקה של טיפולי השקיה והזנה שונים שיסייעו בצמצום המחלה. למדנו שהשקיה בחוסר (סגירה של שתי טפטפות מתוך ארבע בדלי) או המלחה בתוספת של מלח בישול, צמצמו את הבוטריטיס ב- 40-50 אחוז. מאידך, ההמלחה גרמה לפחיתה ביבול. אנו, מצדנו, נמשיך לבחון את השיטה.

נסיים באיחולי שנה טובה ועונה מוצלחת לכולם!

חממת אדמונית בצפון איטליה - ניתן לראות את השימוש בפלריג כדי לשמור על טמפרטורות הצמחים ולהגן מפני הקור באירועי קרה [מתוך אתר הפייסבוק של Groot&Groot Peonies]